

Områden av riksintresse

OMRÅDEN AV RIKSINTRESSE

Riksintressanta områden är sådana unika miljöer som anses vara speciellt värdefulla ur ett nationellt perspektiv. Generellt gäller att vid en avvägning med andra samhällsintressen ska de riksintressanta områdena ges företräde.

Hanteringen av riksintressen regleras i miljöbalkens 3:e och 4:e kap. Lagtexten anger att områdena ska skyddas mot ingrepp eller åtgärder som kan innebära påtaglig skada på riksintresset. Detta innebär inte att åtgärder kan vidtas inom riksintresseområdena, speciellt inte om andra lämpliga alternativ saknas.

Skurup berörs av riksintressen för naturvård, kulturmiljövård, friluftsliv, kommunikationer i form av E65 och järnvägen samt kustzonen. Dessutom betraktas havet utanför som riksintresse för yrkesfisket och sjöfarten. Länsstyrelsen i Skåne län har tagit fram beskrivningar av riksintressena för Skurups kommun. Översiktsplanen redovisar riksintressena samt hur Skurups kommun tillgodoser dem.

MÅLSÄTTNING

- Riksintresseområden som anges i översiktsplanen ska bibehållas och säkerställas
- Riksintresseområden ska skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada för det aktuella värdet

TOTALFÖRSVARET

Mark- och vattenområden som har betydelse för totalförsvaret ska så långt som möjligt skyddas mot åtgärder som kan påtagligt motverka totalförsvarets intressen. Områden som är av riksintresse på grund av att de behövs för totalförsvarets anläggningar ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av anläggningarna. Totalförsvarets intressen ska enligt miljöbalken ges företräde i en avvägning med andra riksintressen.

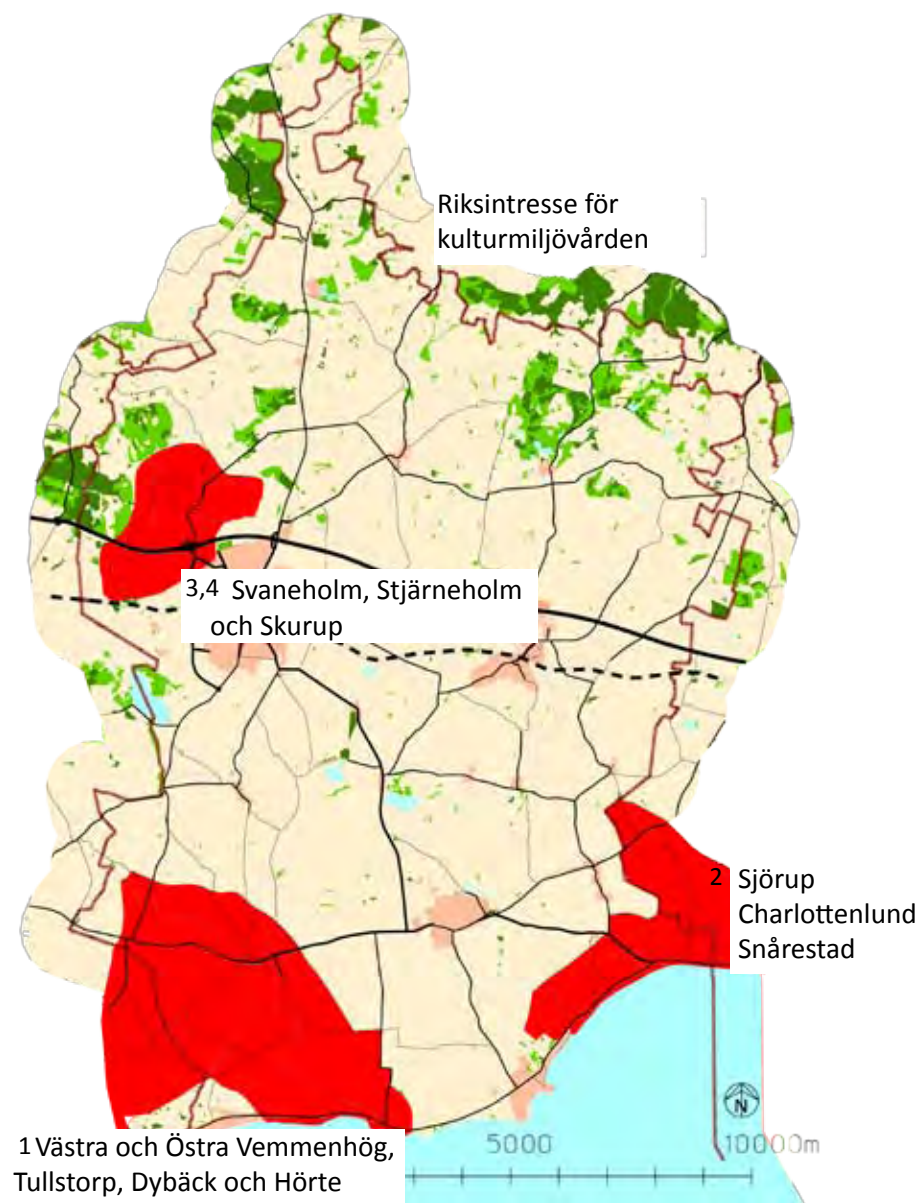
NULÄGESBESKRIVNING

I Skurups kommun finns områden där riksintresset för totalförsvaret kan komma i konflikt med andra intressen. Det är därför viktigt att en dialog förs med försvarsmakten vid uppförande av objekt som kan störa riksintresset eftersom den exakta avgränsningen av riksintresset för totalförsvaret inte pekas ut på karta.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

I plan- och byggfrågor ska kommunen samråda med försvarsmakten/länsstyrelsen. Vid uppförande av objekt högre än 20 meter utanför tätort och 90 meter i tätort, ska försvarsmakten vara remissinstans. Detta på grund av att det militära försvarets anläggningar kan störas eller hindras av höga objekt.

KULTURMILJÖVÅRD

Mark- och vattenområden som är av riksintresse för sina kulturvärden ska så långt möjligt skyddas mot åtgärder som påtagligt kan skada kulturmiljön.

NULÄGESBESKRIVNING

Västra och Östra Vemmenhög, Tullstorp, Dybäck och Hörte

Öppet svagt kuperat odlingslandskap (M:K 144) med förhistorisk bruknings- och bosättningskontinuitet i övergångsbygden mellan slättlandskapet och risbygden i norr, landskap och bebyggelse präglad av godsförvaltningen vid Dybäcks slott, utefter kusten landskapsdominerande fornlämningar samt vid kusten anlagd fiskehamn.

Det som ger uttryck för riksintresset är de stora bronsåldershögar med landskapsdominerande läge, Våpmannahögen, Galgebacken, Vemmenhögarna och runstenar samt det äldre bevarade vägsystemet. Dybäcks renässansinfluerade slott med medeltida ursprung och bevarat byggnadsbestånd, samt slottslandskap kring godset präglad av godsförvaltningen är också av stort intresse. Detsamma gäller för fiskehamnen Hörte vid kusten med ruingavel i gråsten från 1907, kyrkbyarna Östra och Västra Vemmenhög med kyrkor av medeltida ursprung, skolor, välbevarat gårds- och gatehusbestånd i byarna och ett glest liggande och för Skåne karaktäristiskt gårdsbestånd i Västra Vemmenhög.

Dessutom utgörs Skateholms 7000-åriga grav- och stenåldersboplats av vetenskapligt intresse, stora bronsåldersgravhögar, Höjehög, Tomhög och Stendysse, Galgebacken, Tullstorps runsten och Bäckalidsstenen. Tullstorps centralkyrka i grekisk korsform

med bysantinska drag från 1850-talet av C G Brunius, en kyrkogård med välbevarade gravkvarter, ett gravmonument och klippta häckar, kyrkbyn med ett fåtal gårdar och gatehus med bitvis bevarade äldre drag är också intressant, så väl som tre generationers broar över Dybäckån.

Sjörup - Charlottenlund - Snårestad

Området är till största delen förlagt i Ystads kommun och består av ett flackt slotts- och kustlandskap (M:K 158) med förhistorisk bruks- och bosättningskontinuitet kring Charlottenlunds slott. Där godsförvaltningen genom århundraden präglat landskapet och bebyggelsen.

Det som ger uttryck för riksintresset är bronsåldershögarna utmed kustzonen mellan Abbekås fiskeläge och Snårestad, samt höggravfält och bronsåldershögar i flack kustterräng, bl.a. Snårestadshögen, Sjörups medeltida kyrkoruin och gamla kyrkby i Ystads kommun samt Snårestads medeltida kyrka och by norr om kyrkan. Dessutom är Charlottenlunds slott (f.d. Snårestads säteri), omfattande allésystem och bokskogsbestånd samt ett av stordriften vid Charlottenlund dominerat och helt präglat landskap av riksintresse för kulturmiljövården.

Svaneholm och Stjärneholm

Slottslandskap (M:K 152) i övergångsbygden mellan slätten och risbygden kring Svaneholms slott av medeltida ursprung.

Det som ger uttryck för riksintresset är ruinerna efter 1500-tals anläggningen Stjärneholm och Svaneholms slott från 1530-talet med nuvarande exteriör från omkring år 1700, ekonomi- och arbetarbebyggelse från 1800-talet i tegel och korsvirke, herrskapsstall, alléer och rester av engelsk park med lusthus.

Stjärneholms slottsruin från 1500-talet har kulturhistoriskt värde av riksintresse. Orkidéer och gullvivor växer vid ruinen, som omges av en vallgrav med en bro för besökare.

Skurup – stationssamhället och Munkaholmsgården

Stadsplanen i Skurup utmärks av en modifierad rutnätplan, där kvarteren öster om stationen fått en oregelbunden form. Då de expansiva delarna förlades på mark som tidigare enskiftats följde fastighetsmönster och gatunät i stor utsträckning den struktur som då skapats. Speciellt framträdande är det stora antalet byggnader i maskinslaget rött tegel. De har senare blivit kännetecknande för sekelskiftets stationssamhällen och Skurup. Förutom de många väl bevarade sekelskifteshusen från 1900-talets början finns flera exempel i funktionalistisk arkitektur österut mot Rydsgård samt norrut vid Svaneholmsvägen.

Stationssamhället Skurup (M:K155) växte upp kring stationen vid den så kallade Grevebanan mellan Malmö och Ystad. Tidigare fanns här några enstaka hus och gårdar, som t.ex. Munkaholmsgården, en trelängad gård som än idag i huvudsak är välbevarad. Den äldre samlade bebyggelsen ligger framför allt inom området kring gården och består av envåningshus med fasader i tegel eller puts

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Kulturmiljön har satt tydliga spår i Skurups kommuns landskapsbild. Framförallt längs kusten finns såväl synliga som dolda lämningar efter förhistoriska bosättningar. Det storslagna godslandskapet i kommunens östra del visar fortfarande tydliga tecken från sin ursprungliga uppbyggnad.

Skurups kommun anser att dessa värden måste bevaras och underhållas för att en kontinuitet i landskapets uppbyggnad ska möjliggöra en förståelse av kommunens utveckling. Kommunen är mån om att landskapsförändringar som påverkar det kulturhistoriska landskapet inte kommer till stånd. Byggnation inom riksintresseområden får endast förekomma under förutsättning att tillräcklig hänsyn tas till kulturmiljöintressena.

För Svaneholm och Stjärneholmsområdet är det i första hand byggnaderna som är riksintressets kärna men området utgör grunden för Mackleans enskifteslandskap. För hela enskifteslandskapet pågår en diskussion med länsstyrelsen hur detta ska kunna säkerställas utan att förhindra en utveckling av Skurups tätort med omgivningar.

Kulturmiljövärdena med bland annat tegelarkitekturen i Skurups stationssamhälle är mycket viktiga för att bevara själen i samhället. Det pågår en översyn av detaljplaner inom området och i samband med planändringar kommer byggnadernas karaktär att säkerställas. I samband med bygglovprövningen inom de centrala delarna beaktas riksintresset extra noga.

NATURVÅRD

Områden av riksintresse för naturvård ska representera huvuddragen i svensk natur, belysa landskapets utveckling och visa mångfalden i naturen ur ett nationellt perspektiv. Naturvårdverket ansvarar för att länsstyrelserna och kommunerna har aktuellt underlag då områden av riksintresse för naturvården ska behandlas i översiktsplaneringen.

Ett område anses vara särskilt värdefullt om det;

- innehåller flera olika högt värderade naturtyper
- har en kombination av företeelser som beskriver ett historiskt utvecklingsförlopp eller en bildningsprocess (exempelvis landhöjningen)

NULÄGESBESKRIVNING

Backlandskapet söder om Romeleåsen

Området (N87) är intressant på grund av dess odlingslandskap samt naturbetesmarker. Dessutom ingår sumpskog vid Svaneholmsjön i riksintresset. Området berör även kommunerna Malmö, Lund, Trelleborg, Svedala, Vellinge och Staffanstorp.

Grönadal (Torsjömosse)

Grönadal är ett varierande område (N88) med främst betesmarker för får, hästar och nötkreatur. Betesmarken är mer eller mindre fuktig och har trädriddåer och dungar framför allt av pil med inslag av björk och al. Området är en viktig refug för fågellivet och småviltet i det uppodlade landskapet. Den norra delen har ett riksintresse ur geologisk synpunkt då där har utbildats en källtorvmark med en överyta, som höjer sig över omgivande terräng. Området är riksintressant p.g.a. dess geovetenskap, källkärr, topogent (<3% lutning) och soligent (3-8% lutning) kärr.

Bingsmarken

Området (N89) är ett representativt odlingslandskap på kustslätt med sandjordar. Här finns naturbetesmark som utgörs av öppen hagmark. Området ingår i nationell bevarandeplan för odlingslandskapet och i länsstyrelsens program för bevarande av natur- och kulturmiljövärden i odlingslandskapet.

Snogeholm - Skårbyområdet

Området (N80) är av riksintresse för naturvärden i Skurups kommun på grund av områdets säregna geologiska morfologi och viktiga biotoper för värdefullt växt- och djurliv. De många småvattnen är tillhåll för lövgroda och andra amfibier. Marken utgörs av artrik kalkfuktäng, ett antal våtängar samt några torrängar. Den omgivande skogen utgörs i huvudsak av grovstammig ängsbokskog med inslag av andra lövträd. Enligt uppgift så har 47 lövträd- och buskarter hittats här.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Vid exploateringsåtgärder ska särskild hänsyn tas till riksintressets värden så att dessa inte förvanskas.

För områden som är utpekade som riksintresse för naturvärden bör nuvarande nyttjande av marken behållas. Värden kan påverkas negativt vid tillförsel av organiska gifter, tungmetallnedfall och av vattenreglering.

Jordbruksdriften bör fortgå med naturvårdsinriktad betesdrift och skötsel av landskapselement. Dessutom bör restaurering av igenvuxna naturbetesmarker ske. Områdenas karaktär av odlingslandskap kan påverkas negativt av minskad eller upphörd jordbruk/betesdrift, skogsplantering av jordbruksmark, energiskogsodling, igenväxning, spridning av gifter eller gödselmedel, bebyggelse, nydikning, täkt, luftledning eller vägdragningar.

Bevarandet av våtmarkernas värde kräver att områdets hydrologi skyddas mot dränering och vattenreglering. Avverkning av sumpskogar och skogar i kantzoner kan skada naturvärdena.

NATURA 2000

Natura 2000 är benämningen på ett nätverk av skyddad natur inom EU. Syftet är att bevara vissa utpekade naturtyper och arter som är särskilt angelägna att skydda i ett europeiskt perspektiv. Natura 2000-områden är av riksintressen enligt 4 kap 1 och 8 § miljöbalken och har direkt styrande verkan på markanvändningen. Markägaren och annan som förfogar över området ansvarar för att bestämmelserna följs.

I Skurups kommun finns ett Natura 2000 område:

Hästhagen, öster om Svaneholmssjön (areal: 48ha)

Hästhagen, strax öster om Svaneholm, är en ädellövskog, som domineras av ängsbokskog av gulplisertyp. I skogen finns många grovstammiga träd och området är ett värdefullt växtsamhälle. Hästhagen är även ett naturreservat.

KOMMUNIKATIONER

Områden som är av riksintresse för kommunikationer ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra tillkomsten eller utnyttjandet av dessa.

NULÄGESBESKRIVNING

Både E65 och järnvägen är av riksintresse för kommunikationer. Samtliga spår och spåranslagningar som tillhör stomnätet för järnvägen i Sverige, samt utpekade delar av övriga nätet är av riksintresse för kommunikationsanläggningar. Grevebanan mellan Malmö och Ystad visar adelns starka ställning och järnvägens betydelse för framväxten av samhällen kring sekelskiftet. Industrier som t.ex. tegelbruk eller mekaniska verkstäder längs järnvägen förstärker förståelsen av banans betydelse. Stationshus, banvaktstugor, bostäder för järnvägens personal och mindre byggnader som pumphus, godsmagasin och våghus bildar tillsammans ett helhetsvärde.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Ny bebyggelse och nya verksamheter bör inte lokaliseras i anslutning till E65 eller järnvägen på ett sätt som kan äventyra deras funktion.

Ur ett kulturhistoriskt perspektiv är det viktigt att bevara godsens mindre stationer med tillhörande byggnader även om de inte ingår i riksintresset. Sambandet mellan gods, kyrka och station har ett särskilt värde för kommunen.

SJÖFART

Sjöfartsverket föreslår riksintressen för sjöfarten i form av hamnar, farleder och annat som har speciella funktioner för sjötransportsystemet. Riksintresset ger skydd för både befintliga och planerade anläggningar.

NULÄGESBESKRIVNING

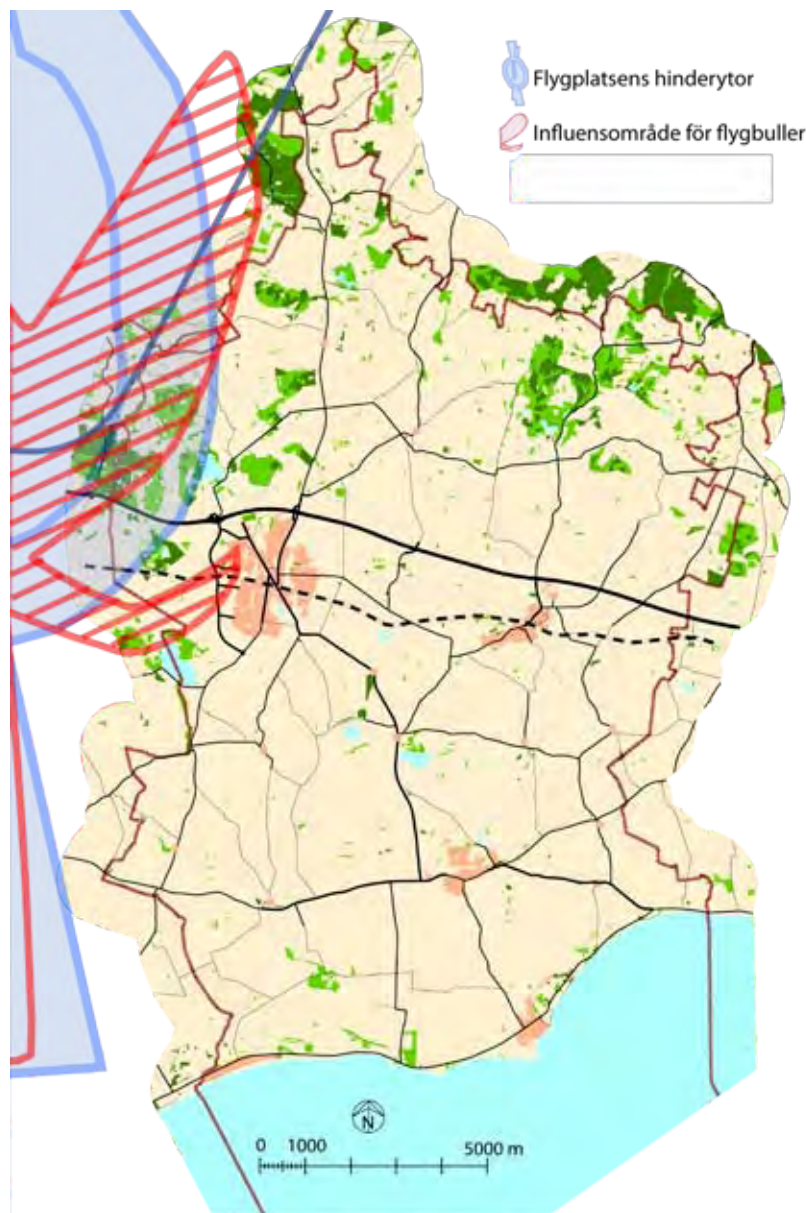
Skurups kommun berörs av tre farleder av riksintresse för sjöfarten. Farledernas huvudändamål är att säkra tillgängligheten till Ystads hamn.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Farleder och hamnar som är utpekade som riksintresse ska säkerställa ett, tillsammans med övriga transportslag, sammanhållet transportsystem. Det är därför viktigt att farlederna inom Skurups kommun beaktas vid planering av exempelvis vindkraftverksutbyggnad.

FLYGPLATSEN

Malmö Airport (Sturup) är av riksintresse för luftfarten. Ingen del av riksintresseområdet berör dock Skurups kommun.

NULÄGESBESKRIVNING

Kommunens västliga delar berörs av flygplatsens sammantagna influensområde. Inom influensområdet finns bebyggelse framförallt i Havbergsområdet men även Skurups Tätorts västra delar kan påverkas av flygbuller. Inom influensområdet får inte bebyggelse eller anläggning uppföras som påtagligt kan skada riksintresset. De olika influensområden kring flygplatsen ska skyddas från flyghinder, flygbuller och elektromagnetisk störning.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Ny bebyggelse och verksamheter ska inte lokaliseras på sådant sätt att verksamhetens funktion riskeras. Detta innebär att det inte enbart är flygplatsområdet som ska skyddas utan också de omgivande influensområdena för buller, flyghinder och elektromagnetisk strålning.

YRKESFISKET

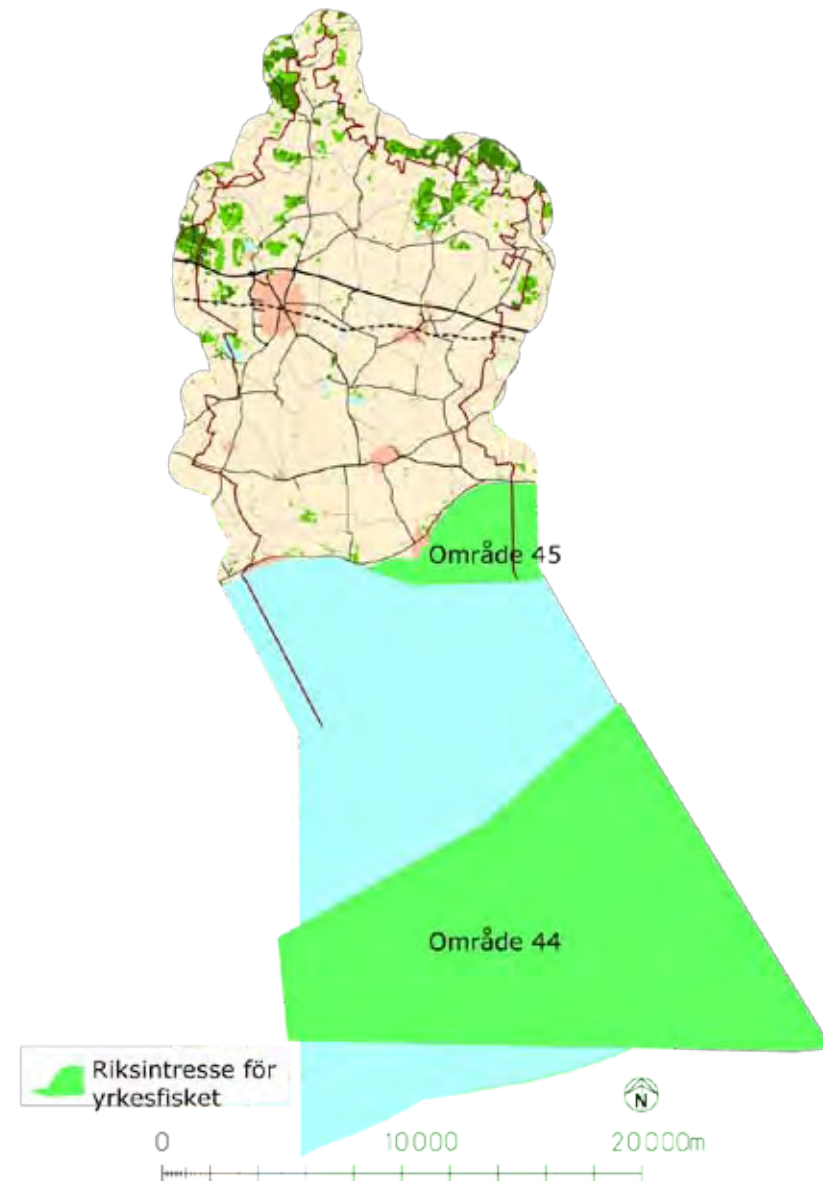
Mark- och vattenområden som är av riksintresse för yrkesfisket eller för vattenbruk ska skyddas mot åtgärder som påtagligt kan försvåra näringarnas verksamhet.

NULÄGESBESKRIVNING

Havsområdena med sina grunda vikar är av mycket stor betydelse som uppväxt- och födosöksområden för många fiskar. I Skurups kommun finns två områden som är av riksintresse för yrkesfisket. Området närmast utanför kusten (omr. 45) är lekområde för horngädda och sill. Kusthavet (omr. 44) är även uppväxtområde för dessa arter samt för torsk, flatfisk, havsöring, lax och gulål. Det är även viktigt som vandringsstråk för blankål och havsöring, samtidigt som här pågår omfattande fiske efter sill, torsk och havsöring.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Fisket i Östersjön ska värnas så att kommunens yrkesfiskare främjas i första hand samtidigt som ett uthålligt fiske ska säkerställas.

KUSTZONEN

Hela kustområdet i Skurups kommun ingår i kustzonen och är, med anledning av de stora natur- och kulturvärdena, av riksintresse. Exploateringsföretag och andra ingrepp i miljön får komma till stånd endast om det inte möter något hinder enligt 2-8 §§ MB och det kan ske på ett sätt som inte påtagligt skadar områdenas natur- och kulturvärden.

NULÄGESBESKRIVNING

Kustzonen karakteriseras av en öppen kustlinje utan några djupare bukter och vikar. Strandlinjen domineras av moränkuster med inslag av sandstränder och med ett öppet jordbrukslandskap innanför. I den östra delen finns ett mer storskaligt godslandskap i ett varierat backlandskap. Kusten domineras av långgrunda bottnar medan det väster om Abbekås finns en brantare bottentopografi.

Längs sydkusten mynnar ett flertal vattendrag, bl.a. Tullstorpsån, Dybäcksån och Skivarpsån.

Havets bottensediment utgörs till största delen av grus och sand med mindre områden av morän. Bottnarnas beskaffenhet har medfört att det finns ett flertal lekområden och uppväxtplatser längs Skurups kustlinje.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Den skånska kusten har stora bevarandevärden. Bitvis är kustzonen kraftigt exploaterad och exploateringsstrycket ökar hela tiden. Hur de skånska kustområdena långsiktigt ska användas är utan tvekan en strategisk fråga sett i såväl ett nationellt, regionalt som lokalt perspektiv. Öresundsbron har dessutom inneburit att ytterligare två miljoner människor relativt enkelt har tillgång till de värden som finns inom den skånska kustzonen. För en långsiktigt hållbar användning av Skånes kustområden är det angeläget att öka medvetenheten om de samlade värden som finns i kustzonen. Genom att hushålla med resursen kust skapar vi oss en handlingsfrihet för framtiden.

För Skurup kommuns del är tillgängligheten till strandområdet fortfarande relativt god. För att långsiktigt säkra värdet har Skurup en restriktiv inställning till nyetableringar inom kustzonen.

FRILUFTSLIV

För att ett område ska anses vara av riksintresse för friluftslivet ska det innehålla stora friluftsvärden med särskilda natur- och kulturkvaliteter, ha variationer i landskapet och vara förhållandevis lättillgänglighet för allmänheten. Området ska också vara eller kunna bli attraktivt för besökare från stora delar av landet; kanske rentav även från utlandet. Många olika svenska landskapstyper ska finnas representerade i urvalet. Förslag till riksintresseområden för friluftslivet har tagits fram av Naturvårdsverket i samarbete med bl.a. länsstyrelserna medan riksintresset för det rörliga friluftslivet är utpekat och fastställt av regeringen.

NULÄGESBESKRIVNING

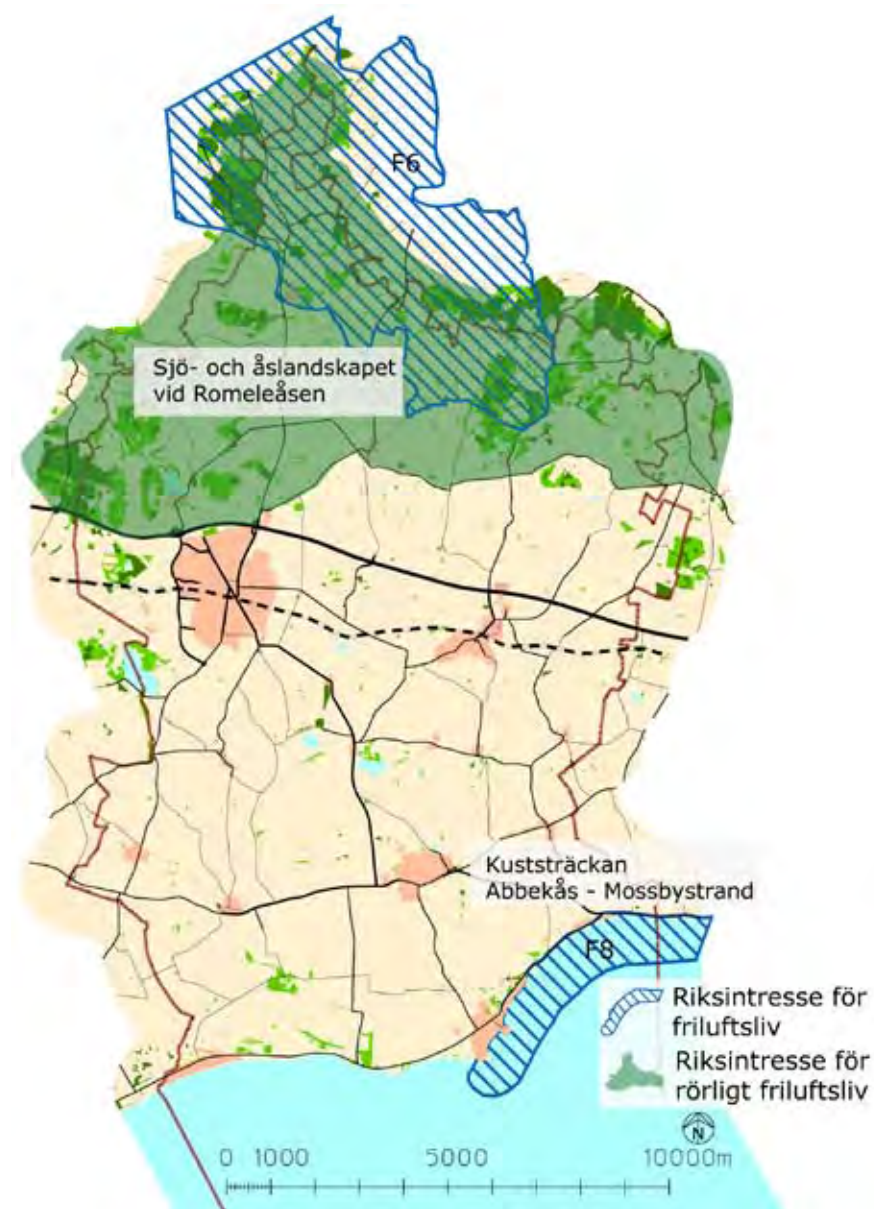
I kommunen finns två utpekade områden av riksintresse för friluftslivet, kuststräckan Abbekås - Mossbystrand samt Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen. Det sistnämnda ingår även i ett större område av riksintresse för det rörliga friluftslivet.

Sjö- och åslandskapet vid Romeleåsen

Romeleåsområdet (F6) är ett variationsrikt landskap med åsar, skogsmarker, fäladsmarker och öppna betesmarker, vilka ger rikliga tillfällen för naturupplevelser. Skurups högsta punkt (173 möh) ligger uppe på åsen.

Kuststräckan Abbekås – Mossbystrand

Området ingår i ett större område (F8) av riksintresse för friluftslivet från Abbekås till Sandhammaren. Det utmärker sig med ett markerat åssystem, som troligen är en randbildning från när inlandsisen drog sig tillbaka. I övrigt är det ett öppet hedlandskap med dynområden och fornlämningar. Kuststräckan inbjuder till rikliga möjligheter till natur- och kulturstudier. De långa sandstränderna och fritidsfisket är ytterligare tillskott för friluftslivet.

UTVECKLINGSFÖRSLAG

Kommunen ska säkerställa att tillgängligheten till och värdena av riksintresset för friluftslivet och det rörliga friluftslivet behålls och inte förvanskas. En förutsättning för att Romeleåsområdets värden ska bestå är att de allemansrättsliga områdena bevaras. Vid exploateringsföretag eller andra ingrepp i miljön ska det rörliga friluftslivets intressen särskilt beaktas.

En förutsättning för att värdena för kuststräckan mellan Abbekås och Mossbystrands ska bestå är bland annat att områdets karaktär av öppet landskap med bevuxna lågpartier bevaras, att tillgängligheten till stränderna säkerställs och att åarna skyddas så att de kan utgöra reproduktionsområde för bl.a. havsöring.

KONSEKVENSER

KOPPLING TILL MILJÖMÅLEN

I stort sett så berör alla de nationella miljömålen områden av riksintresse.

GENOMFÖRANDE

I översiktsplanen från 1992 anges att kommunen snarast bör upprätta områdesbestämmelser för områden av riksintresse för kulturminnesvärden, för byarna och för vissa värdefulla byggnader. Ärendet är aktuellt än idag, men med ändringen att områdesbestämmelser eller en fördjupad översiktsplan bör upprättas för detsamma.

I planen anges även att vid tätortsutbyggnad ska hänsyn tas till riksintressen i Skurup såsom öppet landskap söder om Mackleanmonumentet, Villie kyrkby och fornlämningar norr om Skivarp och kring Abbekås. Detsamma gäller i denna version, även om områdena inte anges lika specifikt.

FÖRÄNDRING FRÅN ÖP92

Ingen förändring har skett inom området riksintressen sedan översiktsplanen antogs 1992.